

۱۴۱۴۴۲۷

پنجره‌ای رو به مهتاب

تألیف:

دکتر احمد رضا یلمه‌ها

مسلم رجبی

نشر راشدین
Rashedin Publication

سرشناسه	: یلمه‌ها، احمد رضا، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: پنجره‌ای رو به مهتاب/ تألیف احمد رضا یلمه‌ها، مسلم رجبی.
مشخصات نشر	: تهران : راشدین ، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۱ ص.
شابک	: 978-600-361-270-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: شعر فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع	: شاعران ایرانی
موضوع	: تصحیح انتقادی
شناسه افزوده	: یلمه‌ها، مسلم، ۱۳۶۱ -
رده بندی کنکره	: IR ۳۵۱/۳ ی ۸۳ پ ۹ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	: ۸۰۹/۳۵۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۰۷۹۱

■ انتشارات راشدین

■ عنوان کتاب:

پنجره‌ای رو به مهتاب

■ مولفین:

دکتر احمد رضا یلمه‌ها - مسلم رجبی

■ نظارت کیفی:

♦ راهب عارفی

■ نظارت فنی:

محمد معین عارفی

■ صفحه‌آرا و طراح جلد:

افسانه حسن بیگی

■ چاپ و صحافی:

ناژو

■ تویت چاپ:

اول-۱۳۹۴

■ شمارگان:

۱۰۰۰

■ شابک:

۹۷۸-۶۰۰-۳۶۱-۲۷۰-۹

■ قیمت:

۲۳۰۰۰ ریال

■ نشانی:

میدان انقلاب - کارگر جنوبی - کوچه گشتاسب - پلاک ۴ واحد ۶

■ تلفن / نمابر:

۶۶۴۰۸۲۲۴ - ۶۶۱۲۳۴۴۹

■ پایگاه اینترنتی:

www.rashedin.info

■ پست الکترونیک:

Email: rashed1829@yahoo.Com

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار	۵
۱ بررسی تطبیقی اشعار تعلیمی رودکی و ابوالعلاء معری	۱۳
۲ پژوهشی پیرامون «مکتب سیر سر زانو»	۲۳
۳ بررسی تطبیقی آموزه‌های اخلاقی در اشعار جبران خلیل جبران و پروین اعتصامی	۷۳
۴ جلوه‌های از سبک باروک در شعرصائب تبریزی	۱۰۳
۵ رگه‌هایی از رئالیسم جادویی در گلستان سعدی	۱۳۳
۶ قصیده مرآت انصاف خاقانی از دیدگاه ادبیات تعلیمی	۱۵۷
۷ نگاه تعلیمی - غنایی به «بهاریه» در اشعار سعدی	۱۸۵
۸ بازتاب جلوه‌های ترماتر، در اشعار احمد غزیزی	۲۰۷
۹ بازتاب میر: گونه‌ها و نمونه‌ای آن در شعر صائب تبریزی	۲۳۷
۱۰ بررسی تطبیقی نوستالژی در شعر «برایم سپهری و عبدالوهاب بیاتی»	۲۶۳
۱۱ مفهوم نمادین اشک و کارکردهای سیریابی آن در شعر صائب	۲۸۷
۱۲ پژوهشی پیرامون شادی و شادی آفرینی در شعر حافظ	۳۲۵

پیشگفتار

پنجره‌ای رو به منابع، ششمین دفتر از مجموعه مقالات ادبی نگارنده است که در سالهای مختلف بد رشته تحریر در آمده است. اولین مجموعه به نام میراث روزهای خستگی است که در سال ۱۳۸۹ از طرف انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان به چاپ رسید. این اثر شامل پانزده مقاله ادبی است درباره نقد و تصحیح متون و در زمینه دیوان شاعرانی چون امر معزی، ناصر خسرو، اثیر اومانی، رشید وطواط، ازرقی هروی، اثیر اخسیکی، حافظ، فکی، سروانی، ادیب صابر، عمیق بخارایی، مجد همگر و نجیب جرفادقانی.

دومین مجموعه مقاله به نام در سایه سار خیال است که در چهارده مقاله ادبی اختصاص دارد که در مورد موضوعات گوناگون به رشته تحریر در آمده است. مقالاتی چون شاخ گوزن ترکیبی نادر در شعر فارسی، وقوف بر اطلال و دمن و گونه‌های آن در شعر فارسی، مصارع الشعرا شاعری ناآشنا، محب و محبوب منظومه غنایی نفیس و ناشناخته، بررسی و تحلیل نوعی از تصرفات کاتبان در نسخه‌های خطی، حافظ و یک غزل ناب یزشکی، حافظ و سید سراج الدین سگری، تأثیر حافظ از ادیب صابر ترمذی، صمت و خاموشی از دیدگاه عرفا، آستن این عالم ای جان

غفلت است، بازتاب فرهنگ و ادب ایرانی در فرهنگ و ادبیات هند، تأثیر سروده‌های عربی بر اشعار لامعی گرگانی، جایگاه رودکی در شعر امیر معزی و دیگر شاعران، و از خود دزدی (self plagiarism) در شعر فرخی سیستانی؛ این اثر نیز از طرف انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان در پاییز ۱۳۹۰ به چاپ رسید.

سومین مجموعه با نام زلال اندیشه، به مقالات فرهنگی نگارنده در حوزه معارف دینی و اسلامی اختصاص دارد. مقالاتی که درباره قرآن، نماز، روزه، مهدویت و دیگر معارف قرآنی و اسلامی است. این اثر نیز از طرف شورای انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان در بهار ۱۳۹۱ به چاپ رسیده است.

چهارمین مجموعه با نام ترنم سال شامل بر چهارده مقاله است که در موضوعات متنوع به رشته تحریر در آمده است. مقالات چون بررسی تطبیقی اشعار تعلیمی فردوسی و حافظ، آموزه‌های تعلیمی در منظومه غنای محب و محبوب، حافظ در دیار شیخ آذری، نقد دیوان امیر معزی چاپ و تصحیح همدان قنبری، نقد دیوان ادیب صابر ترمذی تصحیح احمد عبدالله، بررسی تطبیقی معانی اشعار امیر معزی و ابن معتز عباسی، معرفی چند اثر تازه یافته از شیخ آذری استرلیمی، ابوالفرج رونی و ادبیات عرب، ببندی یا نبندی تأملی بر بیتی بحث انگیز از حافظ، بررسی تطبیقی توصیف ممدوح و معشوق در دیوان امیر معزی و شاعران ادب عرب، تأثیر سروده‌های عربی بر اشعار فرخی سیستانی، نصیرای همدانی شاعری در آرزوی هند، آموزه‌های تعلیمی در تاریخ بیهقی و بررسی تطبیقی اشعار مدحی عنصری و متنبی؛

این اثر نیز از طرف انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان در بهار ۱۳۹۱ به چاپ رسید.

پنجمین مجموعه شب‌نشینی مهتاب نام داشت که مجموعه‌ای از چهارده مقاله در حوزه‌های مختلف ادبی است. مناظره در نثر فارسی با تکیه بر معرفی مناظره‌ای نفیس و ناشناخته، نگاهی به نگارستان ابن کمال پاشا، دیوان اشعار حسرت مشهدی به خط خورشید شاعر، نگاهی به برخی از ویژگی‌های سبکی شاهد عرشی، خیام و ناصر خسرو، عرشم اکبر آبادی شاعر و خوشنویس ایرانی تبار ناشناخته، شعله آه اثری ناشناخته از غلامی دهلوی، اندرزنامه رساله‌ای تعلیمی تازه یافته از بسمل شیرازی، بررسی و تحلیل تعریف دیوان امامی هروی با مطالبه با کهن‌ترین نسخه موجود، پیامهای جهانی شهریار، انتقادات نامه اثری ناشناخته از قرن نهم هجری و ز جادو سخن هرچه گویند هست عنوان هر کدام از بخش‌های مجموعه یاد شده است. این اثر نیز از طرف انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۹۱ به زیور چاپ آراسته شد.

دفتر حاضر نیز مجموعه دوازده مقاله است؛ با این تفاوت که این مجموعه با همکاری آقای مسلم رجبی تهیه و تدوین شده است. مقاله نخست با عنوان بررسی تطبیقی اشعار تعلیمی رودکی و ابوالعلاء معری، با نگاهی گذرا به پیشینه ادبیات تطبیقی، به مقایسه اشعار رودکی و ابوالعلاء معری از دیدگاه ادبیات تعلیمی می‌پردازد. وجود مضامین اخلاقی مشابهی چون انفاق، تهذیب نفس، اغتنام فرصت، دوری از آزمندی، اعراض از هم نشین بد، نیکوکاری، قناعت، دنیاگریزی و ... دلیلی

بر آن است که می‌توان این احتمال را داد که ابوالعلاء معری از اشعار رودکی، پدر شعر فارسی غافل نبوده و با دیوان اشعار او انس و الفت داشته است.

مقاله دوم مجموعه حاضر، پژوهشی پیرامون مکتب سیر سر زانو نام دارد. این پژوهش بر آن است تا با روش تحلیلی - توصیفی با بیان برخی از مضامین و موضوعات مربوط به اصطلاح عرفانی سیر سر زانو پردازد و به این نکته پردازد که علل و انگیزه‌های روی آوردن عرفا و شعرای سالک به این مکتب چه بوده است.

بررسی تطبیقی آثاری اخلاقی در اشعار جبران خلیل جبران و پروین اعتصامی، عنوان مقاله سوم از حاضر است. این پژوهش به بررسی مضامین اخلاقی و مفاهیم حکمی موجود در دیوان دو شاعر برجسته ادبیات عرب و زبان فارسی می‌پردازد و مضامین تعلیمی مشابهی همچون تهذیب نفس، پرهیز از مال اندوزی، دنیاگریزی، صبر بر مصائب، دوری از آزار حرص، کمال‌یابی و... را در دیوان این دو شاعر مورد تحلیل قرار می‌دهد.

مقاله چهارم این مجموعه، جلوه‌هایی از سبک باروک در شعر صائب تبریزی است. باروک عنوانی است که از اواخر سده نوزدهم میلادی، زندایان به یک رشته قالبهای زیباشناختی در قرون گذشته که حالاتی خاص و غیرعادی داشته‌اند، اطلاق کرده‌اند. رواج غزل، جنبش، پویایی، سادگی ساختار شعری و آشنایی‌زدایی از مختصات عمده این سبک است. پژوهش حاضر نیز به بررسی و تحلیل سنت شکنی، تناقض‌نمایی، نواندیشی و دیگر جلوه‌های سبک باروک در اشعار صائب تبریزی می‌پردازد.

مقاله پنجم از دفتر حاضر، رگه‌هایی از رئالیسم جادویی در گلستان سعدی نام دارد. رئالیسم جادویی، روشی ادبی است که در پی به دست دادن ترکیبی یک دست از امور متناقض است. این پژوهش در پی آن است تا به بررسی حوادث فرامنطقی که از مؤلفه‌های اساسی رئالیسم جادویی است، در گلستان سعدی بپردازد.

عنوان مقاله ششم قصیده مرآت الصفای خاقانی از دیدگاه ادبیات تعلیمی است از آنجا که قصیده شینیۀ خاقانی که به مرآت الصفا معروف است، دربردارنده مضامین و مفاهیم ارزنده و آموزنده‌ای در زمینه اخلاقیات و امور تربیتی است، این پژوهش به تحلیل شیوه پیوند این قصیده با مضامین حکمی و اخلاقی، به واسطه حسان‌العجم، خاقانی شروانی می‌پردازد.

نگاه تعلیمی - غنایی به بهاریه در اشار سعدی، عنوان مقاله هفتم مجموعه حاضر است. در این پژوهش نیز به بررسی مضامین اخلاقی، تربیتی، ترکیب‌سازی‌ها و نیز بهره‌های گوناگونی که سعدی شیرازی از بهار در اشعار خود به کار برده است، می‌پردازد و مفاهیم اصلی و فراحقیقی این واژه را در اشعار سعدی مورد بررسی قرار می‌دهد.

عنوان مقاله هشتم دفتر پیش رو، بازتاب جلوه‌های نوستالژی در اشعار احمد عزیزی است. این پژوهش در پی آن است تا به مؤلفه‌های نوستالژیکی در اشعار احمد عزیزی، شاعر معاصر بپردازد و مضامینی همچون غم دوری از سرزمین، حسرت ایام کودکی و نوجوانی، غصه دوری از سرزمین و اندوه‌های اجتماعی را در اشعار این شاعر مورد تحلیل و بررسی قرار می‌دهد.

عنوان مقاله نهم مجموعه حاضر بازتاب پیر، گونه‌ها و نمونه‌های آن در شعر صائب تبریزی است. این پژوهش سعی دارد تا تجلی انواع پیر، مرشد صاحب نفس، پیر عرفانی، پیر خرابات، پیر مغان، پیر می فروش، پیر دیر، پیر طریقت، پیر کنعان و... را در دیوان صائب تبریزی مورد نقد و بررسی قرار دهد.

بررسی تطبیقی نوستالژی در شعر سهراب سپهری و عبدالوهاب بیاتی عنوان بخش ششم کتاب حاضر است. نوستالژی دوری از سرزمین، نوستالژی کودکی، نوستالژی دوری از معشوق و نوستالژی اجتماعی، عناوین بخش‌های این پژوهش هستند و این نتیجه را می‌بخشد که از طریق بررسی تطبیقی این مضمون در آثار دو شاعر نام آشنا، سهراب سپهری و عبدالوهاب بیاتی، می‌توان شباهت‌های فکری و ذهنی این دو شاعر را به وضوح مشاهده کرد.

عنوان مقاله یازدهم این مجموعه، مفهوم نادین اشک و کارکردهای هنری - ادبی آن در شعر صائب است. این پژوهش در نظر دارد تا کارکردهای هنری - ادبی اشک را در دیوان صائب مورد بررسی و تحلیل قرار دهد و به نقد و تحلیل مضمون‌آفرینی‌ها، ترکیب‌سازی‌ها و کارکردهای هنری و ادبی این موضوع، در نگاه و اندیشه این شاعر بپردازد.

پژوهشی پیرامون شادی و شادی‌آفرینی در شعر حافظ عنوان مقاله پایانی این اثر است. این پژوهش به بررسی موضوع شادی در غزلیات حافظ می‌پردازد و بر این فرض استوار است که با وجود آنکه حافظ در غزلیاتش از غم و اندوه یاد کرده است، ولی کاربرد الفاظ شادی‌بخش و نیز مظاهر شادی‌آفرینی در اشعار او، از بسامد فراوانی برخوردار است.

سزاوار است در این پیشگفتار موجز از همه اندیشه‌ورزان فرهیخته‌ای که اسباب تدوین و نشر این اثر را فراهم آوردند با سپاس و تکریم یاد نموده و توفیق روزافزون و سعادت دو جهانی همه عزیزان را از ساحت مقدس ربانی مسألت نماییم.

و بالله العون و التوفیق

احمد رضا یلمه‌ها

اصفهان - پاییز ۱۳۹۴ ش

محرم الحرام ۱۴۳۷ ق

www.ketab.ir